

СТАНОВИЩЕ

От **доц. д-р Надежда Илиева**, секция „Икономическа и социална география”, департамент „География”, Национален институт по геофизика, геодезия и география при БАН (член на научното жури).

Тема на дисертационния труд: **„Италианската идентичност и културната география на Балканите (пространствено-дифузионни аспекти)”**, представен за присъждане на образователна и научна степен „Доктор”

Научна област – 4. Природни науки, математика и информатика

Научно направление – 4.4. Науки за Земята (География на страните – регионална география – културна география)

Докторант: Траян Йорданов Атанасов, редовен докторант към катедра „Регионална и политическа география”, Геолого-географски факултет, СУ „Св. Климент Охридски”.

Научен ръководител: проф.д-р Марин Русев

Нормативна уредба: Настоящото становище е разработено в съответствие с изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България – ЗРАСРБ, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски.

Представеният дисертационен труд е с обем 275 стандартни страници, включително списък с използвана литература и приложения. Списъкът с литературата включва 112 източника на кирилица, 44 – на латиница и 47 интернет адреса. Текстът съдържа 2 таблици и 26 фигури. След основния текст са включени 14 приложения.

В структурно отношение дисертацията е обособена в увод, четири глави, заключение, списък с използваната литература и приложения. Изложението следва логическата последователност при изпълнението на поставените задачи. При съотношението на отделните глави прави впечатление сравнително малкия обем на точка 4.3. Италианското наследство и съвременна България. Това до известна степен е разбираемо, имайки предвид, че част от резултатите са изнесени в отделни приложения след основния текст.

УВОДЪТ е с обем седем страници. В него са обосновани актуалността, обекта, предмета, целта и задачите на изследването. Темата на дисертационния труд е съвременна, актуална и нетрадиционна в много аспекти. В България съществуват незначителен брой изследвания в областта на културната география. Представеният дисертационен труд запълва до известна степен „белите полета“, които съществуват в това изследователско поле. В увода са описани накратко използваните методи и подходи в дисертационния труд. Подборът на последните е сериозно предизвикателство, имайки предвид, че изследването има интердисциплинарен характер и изисква познаването и използването на методи, които не са типични за географските изследвания.

ПЪРВА ГЛАВА „Културна география: идентичност, пространствена дифузия и транскултурация“ е с обем 54 страници. В нея са изяснени същността на основните понятия използвани в дисертационния труд и тяхната еволюция във времето, възникването, развитието и подялбата на културната география, обособяването на културногеографските школи, както и основните подходи и методи в културногеографските изследвания. Проследени са процесите на межкултурна интеракция. Представен е специфичния алгоритъм разработен от Герасименко (2004) за нуждите на етнокултурногеографските изследвания, който е използван в дисертационния труд. Става ясно, че предложеният алгоритъм е изцяло възприет, без промени извършени от автора на дисертационния труд. Ценен приносен момент в първа глава е разработения от докторанта дифузионен модел – идеи и нововъведения (фиг. 2) и функционирането му, представен в схематичен вид (Приложение 3). При разработването на първа глава проличава задълбоченото познаване на българската и чуждестранната литература на докторанта по разглежданата проблематика не само в областта на географската наука, но и в историята, литературата, културологията, етнографията, социологията, политологията и др.

ВТОРА ГЛАВА „Предпоставки за формиране на италианската идентичност“ е с обем 37 страници. В нея са проследени историческите предпоставки при създаването и развитието на Римската империя, установяването на християнството, създаването на Папската държава. Разгледано е лингвистичното развитие, като е подчертано водещото значение на

езика и неговото унифициране при формирането на италианската идентичност, разпространението му, взаимодействието с други езици и пътищата за разпространение на италианската култура.

ТРЕТА ГЛАВА „Съвременни аспекти на италианската идентичност“ е с обем 50 страници. В нея са разгледани съвременните аспекти на италианската идентичност. Направена е кратка географска характеристика на Италия. Проследено е формирането на културните ландшафти и на единното национално самосъзнание и тяхната роля при създаването на младата италианска държава; разпространението на италианската култура в Европа и света; провеждането на миграционната политика; нормативните разпоредби при регулиране на миграционните потоци; предприетите културни инициативи през различни периоди.

ГЛАВА IV „Италианската културна дифузия на Балканите“ е с обем 47 страници. В нея са проследени историческите аспекти на италианското културно влияние още от периода на Римската империя, хронологията и промените на дипломатическите отношения в обществено-политически план, различните аспекти на италианската културна политика през XX в.; ролята на дружеството „Данте Алигери“ за разпространението на италианската култура на Балканите. Направен е преглед на италианската диаспора, причините за нейното формиране, разпространението на италианския език, особеностите на външната политика, търговския стокообмен, италианските инвестиции, разпространението на италианските студенти, изучаването на италиански език и др. Всички тези взаимодействия са разгледани между Италия и всяка една от страните на Балканския полуостров без Македония. В отделна точка са представени в по-подробна степен италианското наследство и съвременна България. Представените резултати от анкетното проучване в края на IV глава имат ориентировъчен характер. В тази глава много подробно са проследени културните пластове, формите, пътищата по които се предава културната дифузия, но не са разгледани в достатъчна степен резултатите от културната дифузия с някои изключения като например италианските чуждици в българския език. На фиг. 26 не е посочен източник на информация.

В някои твърдения липсва мнението на автора. Твърденията на докторанта се доказват чрез резултати от изследвания на други автори.

ЗАКЛЮЧЕНИЕТО е с обем 5 страници и в него са отразени основните резултати от изследването и научните приноси, които приемам.

ВЪПРОСИ И ПРЕПОРЪКИ Подредете страните на Балканския полуостров в зависимост от степента на влияние на италианската културна дифузия? Аргументирайте отговора си. Според Вас към кой вид дифузия бихте определили италианската културна дифузия на Балканите (експазионистична, преместваща, йерархична, увличаща)? А според критерия противопоставяне (безконфликтен, колонизационен, отхвърлящ модел)? ?. В бъдещите изследвания на докторанта би било интересно да се измерят пространствените социални дистанции на българите и италианците, използвайки скалата на Богардус. Социалните дистанции и стереотипите, начина по който се възприема „другия“ в много голяма степен определя посоката и скоростта на пространствено-дифузионните модели.

Дисертационният труд показва, че докторант Траян Йорданов Атанасов притежава задълбочени теоретични знания по научната специалност „География на страните – регионална география – културна география“ и способности за самостоятелни научни изследвания. Представеният труд е актуален, дисертабилен и в завършен вид. Смятам, че дисертационният труд притежава необходимите качества и са постигнати значителни научни резултати. На това основание предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Траян Йорданов Атанасов научно-образователната степен „Доктор“.

Гр. София

.....

14.05.2018 г.

доц.д-р Надежда Илиева